

Turinys

Įžanga	9
Kai nesiseka pritaapti	25
Kai nesiseka egzaminai	46
Kai nesiseka jaunystėje	58
Kai nesiseka pasimatymai	75
Kai nesiseka sportuoti	93
Kai nesiseka santykiai	110
Kai nesiseka būti žvaigžde	134
Kai nesiseka darbe	160
Kai nesiseka draugauti	184
Kai nesiseka pastoti	199
Kai nesiseka rasti vietą šeimoje	234
Kai nesiseka pykti	254
Kai nesiseka sėkmės numylėtiniams	274
Epilogas	297

Ižanga

Nesėkmė – vienas ankstyviausių mano prisiminimų. Man treji, sesuo serga vėjaraupiais. Guliu savo miegamajame viršuje visa karšta, verkianti, antklodė apsvijusi apie kojytes, mama, uždėjusi ranką ant kaktos, mėgina ją nuraminti. Sergant gera, kai vėsūs mamos delnai maloniai liečia odą.

Keista matyti vyresniąją seserį tokią. Mus skiria ketveri metai, ji visada atrodo išminties įsikūnijimas. Dievinu vyresnėle, ja žaviuosi. Juk ir prižiūri mane, ir leidžia sėdėti ant nugaros, o pati šliaužiodama keturpėsčia dedasi esanti arklys. Kai dar buvau negimusi, ryžtingai pasakė tėvams norinti turėti sesę, ir gal būtų tokie malonūs ir pasirūpintų jos atsiradimu. Ji kur kas geriau piešia ir stato lego tvirtoves; kaskart nirštu dėl tokios aki-vaizdžios neteisybės, juk taip trokštu, kad mes būtume tokios pačios. Mamai vis tenka priminti, kad esu jaunesnė ir tereikia keletą metų palaukti. Bet aš nekantri ir nenoriu laukti. Nieko taip netroškau, kaip prilįgti seseriai.

Liūdna ir baisu matyti jos šlapius skruostus, blyškų veidą. Nenoriu, kad ji jaustųsi blogai. Mamos paklausta, kas palengvintų savijautą, sesuo dejuodama prašo šildyklės su karštu vandeniu, o man topteli, kuo galiu padėti. Žinau, kur mama laiko

šildykles, puolusi prie spintos išrenku savo mėgstamiausią kailinę įmaute, vaizduojančią meškį su juoda sagute vietoj nosies. Kaip sako pavadinimas, ją reikia pripilti karšto vandens. Nešiosi meškį į vonią (šita vieta primena bjauriausius vakarus, kai mama trenka man galvą, o aš spoksau į lubų plyšį, kol nemaloni procedūra bus baigta; labiau nei galvos plovimo nekenčiau vienintelio dalyko – tai leisti karpyti kojų nagus).

Plautuvės nepasiekiu, tik vonios čiaupą. Pasilenkiu virš emaliuoto krašto ir tiesiuosi pirmyn, kad pakišusi šildyklę atsukčiau čiaupą su raudonu rutuliuku – suprantu, kad mėlyna reiškia šaltį. Bet nesumetu, kad reikia palaukti, kol iš raudonojo čiaupo ims bėgti šiltas vanduo. Manau, kad jis iškart bėga reikiamos temperatūros.

Trumpi pirštukai nepajėgia kaip reikiant užsukti kamštelio. Nieko tokio, juk svarbiausia kuo greičiau nunešti šildyklę ligoinei, tada ji pasijus geriau, nebeverks ir vėl taps santūria, ramia ir protinga vyresniąja seserimi.

Miegamajame paduodu šildyklę seseriai, ji liaujasi verkti. Mama nustemba, aš didžiuojuosi padariusi tai, ko ji nesitikėjo. Vos šildyklė atsiduria sesers rankose, dangtelis atsisuka ir šaltas vanduo aplieja visą pižamą. Ji rauda kur kas labiau.

– Ššššalta! – mikčioja ir nieko nesuprasdama žiūri į mane; mama nuvelka patalynę ir tikina, kad viskas bus gerai.

Abi pamiršta, kad stoviu čia pat ir jaučiu veriančią gėdą, taip baisiai nuvylusi žmogų, kurį myliu užvis labiausiai. O juk tik norėjau padėti. Nesuprantu, ką padariau netinkamai, bet greičiausiai gerai nesuvokiau, kaip veikia šildyklė.

Sesuo ir be mano pagalbos pasveiko nuo vėjaraupių: ilginiui išmokau užvirti arbatinį, kelias sekundes palaukti, tada atsargiai supilti karštą vandenį pro guminį kaklelį ir tik išspaudusi oro perteklių gerai užsukti kamštelį. Taip pat supratau, kad net turėdama gerų norų gali nesusidoroti su užduotimi, nes pritrūksi reikiamos patirties. Akivaizdus negebėjimas padėti būtent tada, kai be galo troškau, – vienas gyviausių mano vaikystės prisiminimų, turėjęs didžiulės įtakos.

Tiesą sakant, nesėkmė nebuvo baisi ar ypatinga, bet ir nedideli nepasisekimai daug reiškia. Metams bėgant man nepavyko kur kas rimtesni dalykai, patyriau nesėkmių, po kurių buvo sunkiau atsigauti: neišlaikiau testų ir susikirtau per vairavimo egzaminą.

Negalėjau priversti patikusį berniuką mane pamilti.

Nepritapau mokykloje.

Iki trisdešimtojo gimtadienio gerai nepažinau savęs ir mano savivoka visada priklausė nuo vyrų, su kuriais susitikinėjau.

Tada nesupratau, kad pataikaudama žmonėms negali gyventi, kaip nori pati. Kad trokšdama įsiteikti kitiems galiausiai nebepatinki sau. Kad, nors ir kaip stengiesi, niekada nepavyksta sustiprinti mažtančios savikliovos kaupiant teigiamas kitų nuomones. Tarsi degtum žvakę nuo liepsnos, nematydama, kad ja alsuoja drakonas.

Mano santuoka nenusisėkė ir trisdešimt šešerių jau buvau išsiskyrusi.

Nesusilaukiau vaikų, apie kuriuos visada svajojau.

Taip ir neišmokau gerai žaisti teniso.

Nepripažindama didelių, sunkių jausmų, tokių kaip pyktis ir sielvartas, mėginau juos pridengti lengvesnėmis, lankstesnėmis emocijomis, pavyzdžiui, liūdesiu.

Man nesisekė, nes per daug rūpinausi nesvarbiais reikalais ir dalykais, kurių nė negalėjau tikėtis valdyti.

Neįstengiau pasipriešinti ir apsiginti, kai mane išnaudojo darbdaviai, kolegos ar artimiausi žmonės.

Niekada nemėgau ir iki šiol nemėgstu savo kūno. Po begalinių pastangų dabar jis man patinka labiau nei anksčiau; džiaugiuosi turėdama garbės gyventi su šituo nuostabiu, veikliu dariniu.

Tikiu, kad priėmus save viskas keičiasi, bet daugelį metų man nepavyko to padaryti.

Mylėjau ir praradau. Buvau įskaudinta. Keičiau darbus. Krausčiausi iš vieno namų į kitus ir iš šalies į šalį. Radau naujų draugų ir mečiau senuosius. Išgyvenau krizes ir skyrybas.

Metams bėgant ėmiau geriau suprasti save. Pamažu suvokiau, kaip svarbu leisti pinigų lagaminams su ratukais ir žieminiams paltams. Rašau šias eilutes artėdama prie keturiasdešimties – daugiau, nei buvo mano mamai vaikystės dienų prisiminimuose apie karšto vandens šildyklę ir seserų ištikimybę. Ir jei ką ir supratau per šitą nepaprastai nuostabų nuotykį, vadinamą gyvenimu, tai štai: nesėkmės išmokė mane to, kas kitaip nebūtų niekaip atėję į galvą. Labiau tobulėjau ne palankiomis aplinkybėmis, o kai viskas klostėsi netinkamai. Po krizės ateidavo aiškumo metas, o kartais net katarsis.

2017 metų spalį nutrūko mano rimtas romanas. Viskas baigėsi netikėtai ir negailestingai greitai. Buvau beveik trisdešimt devynerių, prieš dvejus metus išsiskyrusi su vyru. Nesitikėjau, kad tokio amžiaus būsiu bevaikė vienišė su miglotomis asmeninio gyvenimo perspektyvomis. Šiuolaikinės savigalbos kultūros žodžiais, man reikėjo išgyti.

Todėl patraukiau į Los Andželą, kur visada grįžtu persikrauti ir rašyti. Čia lengviau kvėpuoju, nes žinau, kad rytoj greičiausiai vėl švies saulė, ir kokia palaima, kai dėl aštuonių valandų laiko skirtumo popietę elektroninio pašto dėžutėje guli vos vienas kitas laiškas. Rašiau vienos politinės aktyvistės memuarus; jausdamasi silpna, pažeidžiama ir jautri, ištisas dienas klausydavausi stiprios moters, turinčios aiškias, tvirtas pažiūras. Įdomi dichotomija: dieną prie nešiojamojo kompiuterio dėščiau įtikinamas, iškalbingas pašnekovės idėjas, o paskui vėl tapdavau savikliovos stokojančia savimi. Bet tai padėjo, ir ilgainiui pati pasijutau stipresnė.

Los Andžele pirmąkart kilo mintis apie tinklalaidę „Kaip susikirsti su Elizabeth Day“ (*How To Fail With Elizabeth Day*). Po išsiskyrimo klausytis muzikos buvo liūdna, tyloje jaučiausi vieniša, todėl siūsdavausi daugybę pokalbių laidų. Užsiprenumeravau garsiosios santykių terapeutės Esther Perel tinklalaidę „Nuo ko turėtume pradėti?“ (*Where Should We Begin?*), kurioje dalyvavo anoniminių poros, sutinkančios, kad jų aptariamai nesutarimai būtų įrašomi. Perel skatino, įkalbinėjo, atsargiai siūlė įžvalgas; susižavėjau, kaip klientai atskleisdavo jautriausius ir intymiausius aspektus. Apie savo širdgėlą ir praradimą šnekėdavau ir su draugais, naudodamasi jų sukaupta išmintimi.

Susimąščiau, kad būtų neblogai surengti seriją interviu apie tai, ko žmonės išmoko iš nepalankiai susiklosčiusių aplinkybių. Mano pačios patirtis sakė, kad iš nesėkmės istorijų gavau kur kas daugiau pamokų nei iš jos permainingos sesės dvynės – sėkmės. Gal ir kiti jautė tą patį, bet baimindamiesi pažeminimo nedrįso atvirai prabilti? Ir gal apie tai būtina kalbėti, jei norime jaustis geriau ir ne tokie vieniši, kai viskas klostosi ne pagal planą?

Gyvename puoselėjamos tobulybės amžiuje. Norėdami sukurti įspūdį kasdienės instagramo žinutes dailiname filtrais ir rėmeliais. Liejasi nepertraukiamas srautas: įžymybės dalijasi nepriekaištingų kūnų asmenukėmis, apsišaukėliai sveikos mitybos specialistai aiškina, kokias bolivines balandas valgyti, politikai viešina gerų darbų, nuveiktų rinkimų apygardose, nuotraukas. Tas srautas glumina. Besišypsančių, laimingų žmonių burbulė, pilname besijuokiančių jausmaženklių ir elektroninių širdučių, nėra vietos prasmingiems apmąstymams.

Šiandien socialiniuose tinkluose lengviau surasti nuostabių žmonių, mėginančių atvirai kalbėti apie visus savo sunkumus nuo kūno įvaizdžio iki psichikos sveikatos. Bet kartais tai irgi atrodo manipuliacija, kaip ir visa kita, tarsi atvirumas būtų dar viena grotažymė.

Dar esama nuomonių. Begalinių, triukšmingų nuomonių, sklaidžiamų vienu tverterio mygtuko spustelėjimu. Kaip buvusi „Guardian Media Group“, vienos pirmųjų žiniasklaidos grupių, leidusių komentuoti nemokamai skelbiamus straipsnius, žurnalistė, galiu patvirtinti: internete be galo daug užsispyrusių, tulžingai, agresyviai nusiteikusių žmonių. Per aštuonerius metus, kol

dirbau „Observer“, buvau kaltinama viskuo: kad esu amžinai nepatenkinta arogantiška kalė, kad neskiriu mizoginijos nuo mizandrijos, kad mane priėmė į darbą tik dėl to, kad esu moteris arba giminiuojuosi su valdžia (taip nebuvo). Nors kiek apsirikusi – esu žmogus, o kartais rašant skubotai klaida praslysdavo nepastebėta redaktorius pavaduotojų, – akimoju sulaukdavau pasmerkimo. Žinoma, kaip ir visi žurnalistai, turėjau kruopščiai patikrinti faktus, bet nusikaltimas ir bausmė būdavo nesulyginami.

Tokiomis sąlygomis vis sunkiau mėginti ką nors nauja ar ryžtis veikti – baisu iškart užsitraukti viešą gėdą. Geras mano draugas Džimas, buvęs septintojo dešimtmečio Amerikos pilietinių teisių gynėjas, imdamasis bylų nesitikėdavo laimėti – tiesiog taip elgtis derėjo. Pastaruoju metu jis nusivylęs: jei sėkminga proceso baigtis negarantuota, jauni, tik mokslus baigę jo ugdytiniai advokatai pernelyg bijo stoti į kovą.

„Sakau: bent pamėginkite! Turite suklysti, kad suvoktumėte, kaip elgtis teisingai, – kartą vakarieniaujant dėstė Džimas. – Koks skirtumas, ką mano žmonės? Ar stengdamasis išlikti negyvenamoje saloje suksi galvą, ką, po galais, mano kiti? Ne! Rūpės padidinamuojų stiklu įžiebtu ugnį ir duoti ženklą pro šalį plaukiančiam laivui, kad išsigelbėtum.“

Džimo studentai išaugo tokiais laikais, kai nepasisekimas vertinamas kaip galutinis taškas, o ne būtinas tarpinis etapas pakeičiantis į didesnę sėkmę. Taip pat kultūroje, kurioje kiekvienas turi teisę ir yra skatinamas išsakyti provokuojančias pastabas ir kritikuoti, kritikuoti, kritikuoti. Kai tik sėkmė tapo viską užgožiančiu troškimu, gėda virto visuomenės užkratu. Nenuostabu, kad tie

studentai jautėsi suvaržyti. Nenuostabu, kad mes norime išsisukti ir neprisipažinti klydę ar priėmę netinkamus sprendimus.

Kuo daugiau apie tai svarsčiau, tuo labiau norėjau atiduoti duoklę savo nesėkmėms, padariusioms mane tokią, kokia esu. Neigijama patirtis niekada nebūna maloni, bet esu už ją dėkinga, nes dairydamosi į praeitį suprantu per ją priėmusi kitokius, geresnius sprendimus. Tapusi stipresnė.

Štai taip atsirado tinklalaidė „Kaip susikirsti su Elizabeth Day“, kurioje sėkmės lydimų žmonių klausiau, ko pasimokė iš nesėkmių. Mintis paprasta: prašau kiekvieno pašnekovo pateikti tris pavyzdžius, kada, jų akimis, jiems nepavyko. Tai galėjo būti bet kas – nuo nevykusio pasimatymo iki neišlaikyto vairavimo egzamino ar darbo praradimo ir skyrybų. Svarbiausia, kad žmonės patys rinktųsi, apie ką nori kalbėtis: tikėjau, jog dėl to bus labiau linkę atsiverti. Buvau tikra, kad pats kiekvieno svečio pasirinkimas bus įdomus.

Septyniolika metų kalbinusi garsenybes laikraščiams ir žurnalams išgyvenau jaudinamą laisvę – nebereikėjo rašyti pagal redaktoriaus, norinčio išgirsti tam tikrą požiūrį, pageidavimą. Įrašas tiesioginiame eteryje truko nuo keturiasdešimt penkių minučių iki valandos, interviu klostėsi savaime, kaip nuoširdus pokalbis apie tai, apie ką ne taip jau dažnai šnekame per radiją ar televizorių.

Vos pasirodęs pirmasis tinklalaidės epizodas pritraukė tūkstančius klausytojų. Antrasis žaibiškai užėmė trečią vietą „iTunes“ populiariausiųjų sąrašė, pralenkęs tokias pokalbių programas, kaip „Mano tėtis parašė pornografinį romaną“ (*My Dad Wrote*

a *Porno*), „Serialas“ (*Serial*) ir „Negyvenamų salų įrašai“ (*Desert Island Discs*). Aštunta laida buvo parsisiušta 200 tūkstančių kartų, o aš pasirašiau sutartį išleisti knygą. Kasdien gaudavau dešimtis žinučių iš nuostabių žmonių, pasakojančių, kaip tinklalaidė padėjo įveikti sunkumus.

Rašė moteris, kuriai penkiolikos pasakė, kad niekada nesulauksianti kūdikio.

Reklamos direktorius, palikęs darbą dėl nuolatinio nuovargio sindromo.

Kadaiše laikraščiui kalbintas žmogus susisiekęs papasakojo, kad jo mama po kamieninių ląstelių persodinimo operacijos ir devynių chemoterapijos dienų gulėjo intensyviosios terapijos skyriuje, vos pajėgdama kvėpuoti ar kalbėti, ir klausėsi mano tinklalaidės, ji ramino. „Nuo jūsų pokalbių laidos jai tiesiog pagerėjo“, – rašė buvęs pašnekovas; perskaičiau žinutę skrudindama duoną ir apsiašarojau. Skrebutis sudegė.

Universiteto profesorius prisipažino po tinklalaidės įrašo suvokęs tiesą apie moterų nevaisingumą ir dabar geriau suprantą žmoną ir dukras.

Dvidešimtmetė studentė teiravosi, gal gali prisidėti prie mano veiklos, nes nuoširdžiai patikėjo šiuo sumanymu.

Žmonės pasakojo pasijutę nebe tokie vieniši, saugesni, mažiau gėdijęsi ir liūdėję.

Žmonės sakėsi tapę tvirtesni, labiau pasitikintys savimi, supratingesni.

Žmonės prisipažino svarstę apie savižudybę; atskleidė patyrę tam tikras depresijos formas; kalbėjo apie savo gyvenimą labai nuoširdžiai. Pelnyti tokį pasitikėjimą – didelė garbė.

Visi tie žmonės klausėsi. Visiems tiems žmonėms patiko nuostabi Arthuro Russello dainos „Love Comes Back“ priedainio mintis: *liūdėti – ne nusikaltimas*; mintis, kad nepasisekimas išmoko kur kas daugiau nei paprasta sėkmė.

Buvau priblokšta ir kupina emocijų. Apimta jaudulio tylo-
mis stebėjau užkliudžiusi tokią stygą. Seniai supratau, kad są-
žiningai kalbėdama apie savo pažeidžiamumą tampa stipresnė,
bet neįsivaizdavau, kad mano mintys sukels tokį atsaką.

Be abejo, tinklalaidė – sėkmingiausias mano darbas. Supran-
tu, kaip ironiškai skamba. Kiti irgi atkreipė dėmesį. Vienas
draugas kiekvieną žinutę man pradėdavo štai tokiais žodžiais:
Elizabeth Day, pastebėjau nesėkmę. Buvo komentatorių, tvir-
tinusių, kad kai kurių garsenybių skundai dėl pralaimėtų kri-
keto rungtynių (apie tai kalbėjo rašytojas Sebastianas Faulksas)
ar gėdingo vienos nakties nuotykiu (aktorės, scenaristės Phoebe
Waller-Bridge istorija) – viso labo baisios pagyros, pridengtos
menamu kuklumu.

Jiems turbūt atrodė, kad sėkmės lydimas žmogus negalėjo
ištis susimauti. Jie svarstė: kodėl mano laidoje nebuvo svečių,
kuriems nesiseka čia ir dabar? Kodėl trukdau žmonėms klysti
taip, kaip išeina, verčiu apgailestauti susikirtus ne taip labai,
kaip galėjo? Argi užuot kalbėjus nebūtų geriau susitaikyti su
nesėkme, ją įveikti ir gyventi toliau?

Štai ką atsakysiu: neginu nesėkmių. Visiems mums kas nors
kada nors nepavyksta, ir užuot bijoję nepasisekimo kaip nelai-
mės, po kurios neįmanoma atsigauti, galbūt galime pasimokyti
iš kitų ir užsiauginti emocinio atsparumo raumenis. Kitąkart, kai

kas nors klostysis ne taip, būsimė geriau pasirengę. Kai apie savo nesėkmės atvirai prabyla laimės numylėtinis, žvelgiant iš šalies turintis viską, atsiranda bendrumo jausmas, nebesijauti ypatingas nelaimėlis. Ypač kai žmonės šneka apie depresiją, stringančią karjerą ar nesusiklosčiusius santykius – juk daugelis mūsų išgyvena tą patį ir nerimauja, kad tokie dalykai kenkia reputacijai.

Taip pat nesakau, kad su visomis nesėkmėmis lengva susitaisyti. Esama dalykų, kurių neįmanoma pamiršti, juolab – apie juos kalbėti. Taip pat yra daug sričių, apie kurias nieko neišmanau. Rašydama šią knygą puikiai suprantu nesanti ekspertė ir negaliu pasiūlyti skaitytojui nieko, išskyrus savo gyvenimo patirtį. Pasaulyje, pilname rasizmo, nelygybės ir skurdo, esu pasiturinti baltoji vidurinės klasės moteris. Nesusiduriu su kasdiene buitine agresija, į mane nespjaudo gatvėje, neatsisako paaukštinti dėl odos spalvos. Neįsivaizduoju, kaip verstis iš minimalaus atlyginimo, būti pabėgėle, neįgaliaja, turėti rimtų sveikatos bėdų, gyventi diktatūroje, kurioje neleidžiama žodžio laisvė. Nebūdamas nei tėvas, nei vyras, nei namo savininkė negaliu užtikrintai kalbėti nė viena iš šitų temų – tai būtų globėjishiška ir įžeidžiama. Taigi, su visa pagarba broliams ir seserims, susidūrusiems su kokia nors nelygybe, tolesni skyriai remiasi mano asmenine samprata. Rašau tik apie vieną iš nepasisekimo variantų. Galbūt kai kas tiks ir jums. O gal turite savą nesėkmės istoriją, ir vieną dieną ją man papasakosite.

Rengdama tinklalaidę ir rašydama knygą daug išmokau. Vos kreipusis į galimus svečius paaiškėjo labai įdomus dalykas: vyrai ir moterys nesėkmės vertino skirtingai. Visos moterys akimoku

suprato sumanymą ir visos, išskyrus vieną, teigė susikirtusios tiek kartu, kad nežinia kaip iš jų išskirti tris.

„Dažnai klystu, nes rizikuoju ir stengiuosi išmėginti ką nors nauja, – sakė politikos aktyvistė Gina Miller. – Baisu suklupti, bet kitaip neįmanoma gyventi... Kiekvienas anksčiau ar vėliau susimauna, ir, mano akimis, tiesiog reikia priprasti. Kadangi tai neišvengiama, geriausia – susikurti strategiją, kaip susidoroti su nesėkme; tada eiti ir ryžtis veikti.“

Dauguma vyrų (bet toli gražu ne visi) atsakė abejojantys, ar kada nors išvis patyrė nesėkmę, ir galbūt dėl to nėra geriausi šitos tinklalaidės svečiai.

Toks skirtumas pagrįstas mokslškai: moterų migdoliniai kūnai, pagrindiniai smegenų baimės centrai, padedantys apdoroti emocinę atmintį ir atsakyti į stresą, greičiau reaguoja į neigiamus dirgiklius. Vadinasi, jos labiau linkusios kaupti aiškius neigiamus emocinius prisiminimus apie tai, kas bloga nutiko, ar dažniau mąsto apie tai, kas susiklostė ne taip. Taip pat jos turi didesnę priekinę juostinę žievę – smegenų dalį, padedančią atpažinti klaidas ir įvertinti pasirinkimą.

Žurnalistės Katty Kay ir Claire Shipman knygoje „Pasitikėjimo kodas“ (*The Confidence Code*) rašo, kad būtent dėl to moteris nuolat kankina abejonės savimi: „Palyginti su vyrais, jos nemano esančios pasirengusios paaukštinimui; spėja blogiau išlaikysiančios egzaminus ir iš esmės nepakankamai vertina savo gebėjimus.“ Ir aš pati negalėjau patikėti rašytojo Sebastiano Faulkso žodžiais, kad nesėkmė priklauso nuo požiūrio. Prieš pokalbį jis atsiuntė žaismingą laišką apie sąvąsias.

„Su draugu Saimonu pralaimėjau keturiasdešimtmetį peržengusių žaidėjų rungtynių finalą, ir teko pasitenkinti antrosios vietos laimėtojų taure.

Žaisdamas kriketą iškritau, nors buvau pelnęs 98 taškus ir atmušęs kamuolį paduodančio žaidėjo smūgi.

Viena iš mano knygų buvo pristatyta svarbiai Italijos premijai „Bancarella“, bet nelaimėjo (apdovanojimas atiteko vertinimo komisijos pirmininko žentui).

Ir – didysis nepasisėkimas – garsioji suflė *à la nage d’homard* pakilo viso labo iki 288 milimetrų – o taip norėjosi dviejų šimtų devyniasdešimties.“

Žinoma, jis juokavo ir tinklalaidėje iškalbingai papasakojo apie pasikartojančią depresiją ir vieatvę mokykloje. Tačiau pagrindinė mintis buvo rimta: viskas priklauso nuo požiūrio. Pavyzdžiui, štai ką pasakė apie antrą vietą ir nepelnytą italų literatūros premiją: „Argi tai nesėkmė? Man taip neatrodė, mano akimis, greičiau laimė vykti į Milaną ir būti pagerbtam kitoje šalyje už knygą, neturinčią nieko bendra su Italija.“

Panašiai svarstė rašytojas Jamesas Frey’us, kurio 2003-ųjų debiutinė knyga „Milijonas gabalėlių“ (*A Million Little Pieces*) buvo apkaltinta literatūrine klastote. Romanui, iš pradžių pristatytam kaip atsiminimai, nekokia autoriaus šlovė nepakenkė, jį skaitė visas pasaulis.

„Kas kitiems gali atrodyti nesėkmė, man tėra procesas, – sakė jis. – Arba susidoroji, arba ne. Neįstengi – atsitrauk. Nelaikau nevykusiomis visų tų knygų, kurias mėginau rašyti iki „Milijono gabalėlių“ ir atmečiau kaip negeras. Jos – proceso dalis.“

Po šiai dienai Frey'us turi mantrą: „Susikirsk greitai. Susikirsk dažnai.“ Ji labai svarbi ir vyrų valdomame verslo pasaulyje, kur norėdamas mąstyti kitaip, turi rizikuoti. Čia nesėkmės ne tik pripažįstamos, bet kartais netgi vertinamos. Kai kuriems rizikos kapitalo investuotojams į galvą neateis skirtis su pinigais, jei verslininkas neturėjo bent vieno nepavykusio startuolio. Manoma, kad tokia investicija – patikimesnė, juk jis pasimokė iš savo klaidų, ištaisė visus sistemos trūkumus. Tobulindamas elektros lemputę, Thomas Edisonas išmėgino tūkstančius prototipų. Billo Gateso pirmoji bendrovė žlugo. Per visą karjerą Didžiojoje beisbolo lygoje Babe'as Ruthas* pelnė naują rekordą – 1330 kartų išmušė iš žaidimo puolėją, ir kitą didžiausią rodiklį – 714 kartų išmušė kamuoliuką už aikštės ribų.

Paklaustas apie atmušimo techniką Babe'as Ruthas sakė: „Užsimoju taip, kaip tik galiu... Iš visų jėgų. Arba tobulai atmušu, arba pramaunu pro šalį. Mėgstu gyventi su tokiu užmoju, kaip tik pajėgiu.“

Iš esmės Babe'as Ruthas teigė štai ką: norėdamas pasiekti didelę sėkmę turi būti pasirengęs patirti tokią pačią didelę nesėkmę. Dažnai sėkmė ir remiasi nesėkme, todėl be pastarosios gali nelaimėti ne tik beisbolo stadione, bet ir gyvenime.

Ką reiškia patirti nesėkmę? Manau, ne ką kita, o gyvenimo pilnatvę. Mes gyvename keliais matmenimis, o ne paprasčiausiai tenkinamės viena nuosaikia emocija.

* George'as Ruthas Jaunesnysis – amerikiečių beisbolo žaidėjas, 1914–1935 m. žaidęs Didžiojoje lygoje ir pasiekęs daugybę rekordų, ne kartą vadintas geriausiu visų laikų beisbolininku.

Mes gyvename spalvotame, ne tik juodame ir baltame pasaulyje.

Mes mokomės gyvendami.

Ir manau, kad gyvenimas nuostabus, nors kelyje susiduriame su aibe sunkumų.